

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Gulyás Gábor ügyvéd által képviselt I.rendű, II.rendű, III.rendű felperesnek a dr. Csépany Gergely ügyvéd által képviselt I.rendű alperes, a dr. Horváth Sándor ügyvéd által képviselt II.rendű alperes és a személyesen eljáró III.r. alperesek ellen kölcsön megfizetése iránt a Fővárosi Bíróságnál 2.P.630 683/2005. szám alatt folyamatban volt és a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20 024/2007/7. számú ítéletével befejezett perében az említett számú jogerős ítélet ellen a II.r. alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán a 2007. évi szeptember hó 25. napján megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi a II.r. alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 100 000 (egyszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, valamint külön felhívásra az államnak 279 800 (kettőszázhetvenkilencezer-nyolcszáz) forint le nem rótt felülvizsgálati illetéket.

I n d o k o l á s :

Az I. és II.r. felperesek 2000. október 18. napján 10 000 000 forint kölcsönt nyújtottak az I.-II.r. alpereseknek tizenkét hónapra évi 36 %-os kamat kikötésével.

A III.r. felperes 2000. október 25-én 3 000 000 forint kölcsönt adott az I.-II.r. alpereseknek nyolc hónapra évi 36 %-os kamattal.

A III.r. felperes 2000. december 15-én az I.-II.r. alpereseknek 3 500 000 forint kölcsönt nyújtott hat és fél hónapra évi 32,5 % kamat kikötésével.

Ezen túlmenőleg a III.r. felperes az I.r. alperesnek 2001. február 15-én további 500 000 forint kölcsönt adott.

Az I.-II.r. alperesek a kölcsönszerződések szerinti határidőben fizetési kötelezettségüknek csak részben tettek eleget. A felperesek képviselőjében az S. Ügyvédi Iroda az I.-II.r. alpereseket a kölcsönszerződés teljesítésére hívta fel, majd a felperesek 2002. február 18-án írásbeli meghatalmazást adtak az ügyvédi irodának az alperesekkel szemben perbeli képviselő ellátására. Ebben az időszakban a III.r. alperes az ügyvédi iroda ügyvédjelöltjeként dolgozott.

A III.r. alperes az I.-II.r. alperesektől 14 480 000 forintot vett át, melyből 5 500 000 forintot adott át a felpereseknek. A különbözethez jelentkező 8 980 000 forinttal a III.r. alperes a felperesekkel nem számolt el. 2002. július 3-át követően a felperesek részére teljesítés nem történt.

Az I.-II.r. felperesek keresetükben az I. és III.r. alperesek egyetemleges kötelezését kérték 8 409 000 forint és ezen összeg évi 36 %-os kamata megfizetésére. A III.r. felperes az I. és III.r. alperesek egyetemleges kötelezését kérte 5 235 000 forint és ezen összeg évi 36 %-os kamata megfizetésére. Kérte továbbá az I.r. alperes kötelezését 500 000 forint és kamatának a megfizetésére.

Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Az I.-II.r. alperesek állításuk szerint kamatmentes kölcsönt kaptak a felperesektől. Hivatkoztak arra is, hogy az általuk visszafizetett összeg ugyan 3-4 millió forinttal kevesebb, mint amelyre a szerződések alapján kötelesek lettek volna, de a III.r. alperes elfogadott egy nagyobb összeget és ennek fejében az egyéb követeléstől eltekintett. Hivatkoztak a 2002. december 4-én kelt okiratokra, melyben a felperesek egyrészt elálltak a keresetüktől tekintettel arra, hogy az alperesek a követelést teljes egészében kielégítették, másrészt joglemondó nyilatkozatot tettek és kijelentették, hogy az I.-II.r. alperesekkel szemben további követelésük nincs.

Állították továbbá azt is, hogy a III.r. alperes tartozásukat átvállalta és ehhez a felperesek hozzájárultak.

A Fővárosi Bíróság 2.P.28 875/2003/23. számú, a III.r. alperes vonatkozásában jogerőre emelkedett ítéletében a III.r. alperest arra kötelezte, hogy az I.-II.r. felpereseknek, mint együttes jogosultaknak 4 490 000 forintot és ezen összeg 2002. július 15-étől járó kamatait fizesse meg. Ugyanezen összeg megfizetésére kötelezte továbbá a III.r. alperest a III.r. felperes javára annak 2002. július 15-étől járó kamataival.

Jogerőre emelkedett továbbá az elsőfokú bíróság ítéletének az I.r. alperest a III.r. felperes javára 500 000 forintban és kamataiban marasztaló rendelkezése is.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezését követő újabb eljárásban a felperesek keresetükben a hatályon kívül helyezett ítélet rendelkezéseiben foglalt tőkeösszeg és kamatainak megfizetésére kérték az alperesek kötelezését.

Az I.-II.r. alperesek ellenkérelme továbbra is a kereset elutasítására irányult, a 2002. december 4-én kelt okiratokra és a III.r. alperes tartozásátvállalására hivatkozva.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperesek keresetét teljes egészében alaposnak találta és az I.-II.r. alpereseket arra kötelezte, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az I. és II.r. felpereseknek mint együttes jogosultaknak 3 919 000 forintot és ezen összeg után 2002. július 4-étől a kifizetés napjáig évi 36 %-os kamatot, a III.r. felperesnek pedig 745 000 forintot és ezen összeg 2002. július 4-étől a kifizetésig járó évi 36 %-os kamatát.

Az I.-II.r. alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyta. A kamatra és a perköltségre vonatkozó rendelkezést oly módon változtatta meg, hogy az I.-II.r. alperesek által fizetendő kamat mértékét 2002. december 3-ától, 2004. december 31-éig évi 11 %, ezt követő időre pedig a naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatra mérsékelte.

A jogerős ítélet megállapítása szerint a felperesek és az I.-II.r. alperesek között kölcsönszerződés jött létre évi 36 %-os kamat kikötésével. A III.r. alperes által az I.-II.r. alperesektől átvett, a felpereseknek azonban át nem adott összeg figyelembevételével állapította meg az I.-II.r. alperesek még fennálló tartozását.

Nem fogadta el az I.-II.r. alperesek állítását, mely szerint a felperesekkel szemben tartozásuk nem áll fenn, mert a felperesek 2002. december 4-én joglemondó nyilatkozatot tettek és tartozásukat a III.r. alperes átvállalta.

A 2002. december 4-én kelt okiratokkal kapcsolatban megállapította, hogy az okiratok valódiságát a felperesek kétségbe vonták. Az I.-II.r. felperesek állították, hogy a joglemondó nyilatkozatot nem írták alá, a III.r. felperes pedig arra hivatkozott, hogy üres papírlapra írta rá a nevét. Ebből következően a magánokirat valódiságát annak kell bizonyítani, aki az okiratot bizonyítékként kívánja felhasználni. A bizonyítás tehát az I.-II.r. alpereseket terhelte. Ezen kötelezettségüknek az I.-II.r. alperesek nem tettek eleget, ezért az okiratot nem lehet valódinak tekinteni. A hamisítatlanság vélelme pedig csak a valódi okirathoz fűződik.

A keresettől elállást tartalmazó felperesi nyilatkozatnak pedig azért nem tulajdonított jelentőséget, mert azt a per irataihoz nem csatolták be, dr. S. T. tanúvallomása alapján pedig megállapította, hogy azon nem az iroda pecsétje szerepel és a szignó sem tőle származik. Az okiratot tehát kizárta a bizonyítékok köréből.

Megállapította továbbá azt is, hogy a felek között egyezség létrejöttét az I.-II.r. alperesek csupán állították, de a felperesek tagadásával szemben kétséget kizáró módon nem bizonyították.

Nem látta megállapíthatónak azt sem, hogy a III.r. alperes az I.-II.r. alperesek tartozását átvállalta volna. A perben tett nyilatkozatok alapján arra a következtetésre jutott, hogy a III.r. alperes szándéka nem az I.-II.r. alperesek még fennálló tartozásának az átvállalására, hanem az általa okozott kár megtérítésére irányult. Nem bizonyított az sem, hogy a felperesek a tartozásátvállaláshoz hozzájárultak volna.

A jogerős ítélet ellen - annak hatályon kívül helyezése és a felperesek keresetének a II.r. alperessel szembeni elutasítása érdekében - a II.r. alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Ebben kifejtette, hogy a másodfokú bíróság megsértette a bizonyítási eljárássra és a bizonyítási teherre vonatkozó szabályokat.

Álláspontja szerint a III.r. alperes, mint az ügyvédi iroda munkavállalója feljogosítást nyert minden olyan cselekményre, amely a rábízott ügy szabályszerű ellátásával jár, így okirat, pénz és más vagyontárgy átvételére is. A felperesek az ügyvédi meghatalmazások tartalmával szemben nem bizonyították, hogy azt

korlátozták volna. A III.r. alperes a felperesek teljeskörű képviselőjére jogosult volt és ezzel szemben a bizonyítás a felpereseket terhelte.

A joglemondó nyilatkozat tekintetében csak az I.-II.r. felperesek tettek olyan előadást, hogy az aláírás nem tőlük származik, a III.r. felperes a sajátjának ismerte el az aláírást. A III.r. felperes vonatkozásában tehát törvényi vélelem szól az okirat hamisítatlansága mellett. E vélelem megdöntésére a III.r. alperes nyilatkozata tartalmánál fogva nem alkalmas, mert az kívül esik a jelen ügyben megállapított történeti tényálláson, attól a megbízás idejét és tárgyát tekintve is eltér.

Az eljárás során a joglemondó nyilatkozat kiállításának pontos körülményeit illetően bizonyítás felvételére nem került sor.

A felperesek a keresettől való elállást tartalmazó okirattal kapcsolatban csupán az álképviselő eljárását vitathatták volna, de a beadvány valóságát nem, azt ugyanis nem ők szerkesztették és ellenjegyezték. A bíróság nem fogadhatta volna el ítékezése alapjául dr. S. T. azon előadását, hogy az géppel készült másolat és azon nem az ügyvédi iroda pecsétje szerepel.

Utaltak arra is, hogy a III.r. alperes bűnösségét megállapító jogerős ítélet ez idáig nem született, az abban megállapított tényállás egyébként sem kötné a polgári bíróságot. Helytelen volt tehát a III.r. alperes gyanúsítottként tett vallomását a perben figyelembe venni.

A felperesek az okiratok tekintetében bizonyítási kötelezettségüknek nem tettek eleget és a bizonyítás sikertelensége az ő terhükre esik.

Kifejtette továbbá, hogy a III.r. alperes a felperesek nevében eljárva 2002. december 4-én peren kívüli egyezséget kötött az I.-II.r. alperesekkel. A III.r. alperes ügyfelei beleegyezésével elengedte a teljes kölcsönösszegeből fennmaradt 4 164 000 forint tartozást. Ez az egyezség az I.-II.r. alperesek mint eredeti kötelezettek és a III.r. alperes mint új kötelezett között ráutaló magatartással létrejött érvényes, a 2002. december 4. napján fennállt teljes adósság összegére szóló ingyenes tartozásátvállalásnak minősül. A felperesek írásos és szóbeli nyilatkozatai, az I.-II.r. alperesek előadásai és a III.r. alperesnek a büntetőeljárás során tett vallomása, illetve dr. S. T. tanúvallomása egyértelműen alátámasztják a tartozásátvállalás létezését és a felperesek felé megtörtént hatályosulását a felek által azonosan előadott 4 000 000 forintba nézve. A Ptk. 207. § (1)

bekezdése alapján a III.r. alperes részéről tett szerződési nyilatkozatot úgy kell értelmezni, ahogy azt a II.r. alperesnek értenie kellett. A III.r. alperes a nagy összegű teljesítésre figyelemmel elengedett kb. 4 000 000 forintot, melyre vonatkozóan az I.-II.r. alperesek és a III.r. alperes között kétoldalú jogügylet jött létre. Ez nem minősíthető egyoldalú jognyilatkozatnak, kártérítési igénynek. A felperesek pedig ráutaló magatartással félre nem érthető módon hozzájárultak a jogügyletnek.

A jogerős ítélet a bizonyítékokat figyelmen kívül hagyva többszörösen iratellenes következtetést vont le, amikor nem vette figyelembe, hogy a kölcsön jogviszonyban az I.-II.r. alperesek helyébe jogutódként a III.r. alperes lépett. Ennek következtében a felperesek tévesen jelölték meg a jogvita alpereseit. A II.r. alperest pedig a perből el kellett volna bocsátani.

A felperes ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A II.r. alperes felülvizsgálati kérelmében alaptalanul sérelmezte a bizonyítási teher szabályainak alkalmazását, ezáltal eljárási szabálysértés elkövetését és alaptalanul támadta a bizonyítékok értékelését is.

A perben eljáró bíróságok a bizonyítékok okszerű értékelésével megalapozottan és jogszabálysértés nélkül állapították meg, hogy az alpereseknek a perben nem sikerült bizonyítaniuk a felperesek joglemondó nyilatkozatának megtételét és keresettől való elállásukat, valamint azt a tényt, hogy a III.r. alperes átvállalta volna a felperesekkel szemben fennálló tartozásukat.

A 2002. december 4. napján kelt joglemondó nyilatkozat valódiságát mindhárom felperes vitatta. Az I.-II.r. felperesek tagadták, hogy az aláírás tőlük származna, a III.r. felperes pedig arra hivatkozott, hogy üres papírlapot írt alá. Az I.-II.r. felperesek vonatkozásában törvényi vélelem nem szól az okiratok valódisága (meg nem hamisított volta) mellett. Az okirat tehát nem bizonyítja, hogy az I.-II.r. felperesek az okiratban foglalt nyilatkozatot megtették (Pp. 196. § (1) bekezdés), de az ő vonatkozásukban maga a II.r. alperes sem hivatkozott a joglemondó nyilatkozat valódiságára.

A III.r. felperes formálisan elismerte ugyan sajátjának az okiraton szereplő aláírást, az ő vonatkozásában tehát a hamisítatlanságnak a

Pp. 197. § (2) bekezdés szerinti vélelme fennáll. A Pp. előzőekben említett 197. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezése szerint azonban az okiratot akkor kell meg nem hamisítotttnak tekinteni, ha az okirat rendellenességei vagy hiányai ezt a vélelmet nem döntik meg.

A 2002. december 4. napján kelt joglemondó nyilatkozatot tartalmazó okiratnak számos olyan rendellenessége van, amely a meg nem hamisítottság vélelmét megdönti. Az okiraton az I.-II.r. felperesek aláírását meghamisítotttnak kell tekinteni és emiatt megkérdőjelezhető az is, hogy az okirat 2002. december 4-én kelt. Emiatt nincs ügydöntő jelentősége a II.r. alperes azon hivatkozásának, hogy a III.r. alperes által állított üres papírlap aláírása 2003. januárban történt. A III.r. felperes előadását a III.r. alperes nyilatkozata és gyanúsítotti vallomása is alátámasztotta, mely szerint volt olyan eset, hogy üres papírlapot íratott alá a III.r. felperessel.

A 2002. december 4. napján kelt joglemondó nyilatkozat rendellenessége tehát a III.r. felperes vonatkozásában is megdöntik a hamisítatlanság vélelmét, ezért a jogerős ítélet helytállóan állapította meg, hogy az alperesek nem bizonyították a felperesek lemondását a még fennálló követelésükről.

Ami az I.-II.r. felperesek elállást tartalmazó nyilatkozatát illeti, annak helyesen nem tulajdonítottak bizonyító erőt az eljárt bíróságok egyrészt azért, mert az nem került a bírósághoz benyújtásra, másrészt mert dr. S. T. ügyvéd és a III.r. alperes gyanúsítotti vallomása során is egyértelműen állította, hogy a felperesek képviselőjében ilyen tartalmú perbeli nyilatkozatot nem tett.

Jogerős ítéletében a bíróság helytállóan állapította meg azt is, hogy a III.r. alperes nem vállalta át az I.-II.r. alperesek felperesekkel szembeni tartozását. A II.r. alperes felülvizsgálati kérelmében e körben is alaptalanul támadta a bizonyítékok értékelését.

A per során a III.r. alperes tagadta, hogy részéről szabályszerű tartozásátvállalásra került volna sor (16. sorszámú ellenkérelem).

A II.r. alperes felülvizsgálati kérelmében alaptalanul hivatkozott arra, hogy dr. S. T. tanúvallomása, valamint a felperesek perbeli nyilatkozatai alapján a tartozásátvállalás ténye egyértelműen megállapítható.

Dr. S. T. tanúvallomása szerint nem történt jogi értelemben vett tartozásátvállalás (21. sorsz. jkv.) és a felperesek is csak mint egy bizonytalan eseményként említették azt, hogy a III.r. alperes az I.-II.r. alperesektől a tartozásukat átvállalta volna (13. sorsz. előkészítő irat és 17. sorsz. jkv. 4. oldal).

A peres felek e körben tett előadásait a másodfokú bíróság értékelte helyesen akkor, amikor azt állapította meg, hogy a III.r. alperes részéről volt olyan szándék, hogy helytáll azokért az összegekért, amelyeket az I.-II.r. alperesektől átvett, azokat azonban a felpereseknek nem adta át. A per során nem merült fel olyan bizonyíték, melynek alapján megállapítható lenne, hogy a III.r. alperes az I.-II.r. alpereseknek a még fennálló tartozását vállalta volna át. Az I.-II.r. alpereseknek ez az állítása nem bizonyított, de az életszerűtlen is. A III.r. alperes az I.-II.r. alperesektől átvett és a felperesek részére át nem adott összegek megtérítésére tett ígéretet, az azonban nem állapítható meg, hogy ezen túlmenően bármilyen összeg megtérítését is vállalta volna a felperesek részére. A másodfokú bíróság a III.r. alperes tagadásával szemben és a felperesek hozzájáruló nyilatkozatának a hiányában a Ptk. 332. § szerinti tartozásátvállalás megtörténtét és annak hatályosulását helyesen nem találta megállapíthatónak.

A Legfelsőbb Bíróság még utal arra is, hogy az I.-II.r. alperesek még fennálló tartozásának az elengedése és annak a III.r. alperes általi átvállalása ellentmond egymásnak. Abban az esetben, ha a felperesek a még fennálló tartozást elengedték, nem volt szükség arra, hogy azt a III.r. alperes átvállalja, ha pedig azt a III.r. alperes átvállalta, a felpereseknek nem kellett azt elengedniük. A tartozásátvállalás és a tartozás elengedése logikailag kizárja egymást és teljesen életszerűtlen is.

A tartozásátvállalás hiányában a II.r. alperes perből való elbocsátásának szükségessége fel sem merülhetett.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit a Pp. 275. §-ának (3) bekezdésében foglaltak alapján hatályában fenntartotta.

A II.r. alperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdés alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdés szerint köteles a felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak a felülvizsgálati eljárási költségeit megtéríteni.

A II.r. alperes illetékeljegyzési joga folytán köteles az állam által előlegezett felülvizsgálati illetéket megtéríteni a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint.

Budapest, 2007. szeptember 25.

Dr. Wellmann György sk. a tanács elnöke, dr. Kollár Márta sk.
előadó bíró, dr. Róth Pálné sk. bíró.

Kovácsné

A kiadmány hiteléül:

bírósági írnok